

Це сприяє вирішенню всіх проблемних аспектів щодо формування інформації про економічні, соціальні та екологічні аспекти, які зараз виникають через нерозвинутий в нашій державі інститут права власності на земельні ресурси та відсутність достовірного їх обліку.

Література

1. Концепція Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/743-2009-%D1%80>.

2. Концепція сталого розвитку населених пунктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359-14>.

УДК 657

Павелко О.В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,

Національний університет водного господарства та природокористування

ВЧЕННЯ МЕРКАНТИЛІСТІВ ПРО БАГАТСТВО Й ПРИБУТОК: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Нині досить актуальним питанням є дослідження сутності прибутку в ретроспективному вимірі, що уможлиблює співставлення поглядів вчених минулого та сьогодення в опрацюванні єдиного підходу до ідентифікації його змісту. Дискусії щодо тлумачення економічної сутності прибутку ведуться впродовж декількох століть. Значний внесок у дослідження прибутку та висвітлення джерел багатства було здійснено представниками меркантилізму, фізіократії, класичної політичної економії, марксистської політекономії та ін.

Першою концепцією ринкової економіки є вчення меркантилізму, представники якого ще в 16-17 ст. вважали, що прибуток з'являється у сфері обігу в зовнішній торгівлі внаслідок продажу товарів за ціною, значно вищою від ціни придбання. Об'єктом дослідження меркантилістів була виключно сфера обігу. Вони наголошували на тому, що показниками багатства країни є золото, срібло і будь-які скарби. Дослідниками виділяються ранній і пізній меркантилізм.

Представниками раннього меркантилізму були іспанець Хуан де Маріана, італійці Беніто Даванцатті, Гаспар Скаруффі, англієць Вільям Стаффорд. Головною доктриною цього наукового вчення був монетаризм, в основі якого лежала ідея активного грошового балансу, спрямована на обґрунтування

політики нагромадження золота, срібла у національних масштабах шляхом жорсткої регламентації грошового обігу та зовнішньої торгівлі.

Теорія активного торговельного балансу, що характерна для пізнього меркантилізму, наголошувала на економічній недоцільності монетаризму, закликала розширювати посередницьку торгівлю з метою купувати дешевше, а продавати дорожче, збільшувати імпорт за умови дотримання активного торговельного балансу.

Для пізніх меркантилістів основним джерелом збагачення нації була зовнішня торгівля, у ході якої необхідно було забезпечити перевищення вартості вивезених з країни товарів над вартістю товарів, що ввозяться. Наголошувалося на економічній безплідності монетарної системи та недоцільності політики утримування грошей у країні [1, с. 122].

Найбільш відомими представниками пізнього меркантилізму були англієць Томас Мен, італієць Антоніо Серра та французи Жан Батист Кольбер і Антуан Монкретьєн.

Відомою публікацією цього періоду є книга Томаса Мена «Багатство Англії у зовнішній торгівлі, або баланс нашої торгівлі як принцип нашого багатства» (1664 р.). Т. Мен вважав, що як окремий торговець пускає в обіг гроші, щоб вилучити їх з прибутком, так країна має збагачуватися шляхом торгівлі, забезпечуючи перевищення вивезення товарів над їх ввезенням. Він зазначав, що «зовнішня торгівля приносить нам користь трьох видів: по-перше, користь державі..., по-друге, прибуток самого купця, по-третє, доходи короля» [2]. Таке трактування прибутку не відображало повною мірою його сутності, воно пізніше було більш деталізованим у вченнях фізіократів.

Меркантилісти розглядали додану вартість як торговий прибуток. З їх позиції країни отримують прибуток від міжнародного обміну через посередництво експорту товарів, послуг, дорогоцінних металів, імпорту капіталу, в формі іноземних інвестицій всередині країни або прибутку на свої інвестиції за кордоном. Приріст і нагромадження капіталу вони розуміли не як результат виробничої діяльності, а як такий, що породжений обміном, особливо зовнішньою торгівлею.

Цілком підтримуємо міркування Я.П. Шафороста, котрий справедливо стверджує, що «головною проблемою меркантилістів було те, що в їх поглядах на сутність прибутку повністю ігнорувався прибуток у сфері мануфактурного виробництва. Вони розглядали прибуток як різницю між ціною продажу та купівлі товару» [3, с. 156].

Представник італійського меркантилізму А. Серра дотримувався думки, що єдиним засобом збільшення скарбів країни є позитивний торговельний баланс. Представник французького меркантилізму Жан Батист Кольбер

стверджував, що слід багато продавати сусідам та у них нічого не придбавати.

Російський економіст А.Л. Ордин-Нащокін вважав, що джерелом прибутку є не лише зовнішня торгівля, а й внутрішні торговельні відносини. Він, певною мірою подолавши односторонність меркантилістської теорії торговельного балансу, створив оригінальне вчення про багатство. І.Т. Посошков мав переконання, що існує залежність між ростом багатства країни та продуктивністю праці. Він писав: «Якщо в державі люди багаті, то і ця держава багата» [4, с. 77].

Відтак, погляди представників меркантилізму уособлюють поєднання різних підходів: позитивного торговельного балансу, політики пріоритету зовнішньої торгівлі та політики протекціонізму. Меркантилісти започаткували теорію міжнародної торгівлі, показали прямий зв'язок зовнішньої торгівлі із внутрішнім розвитком країни. Проте помилковим було твердження про те, що прибуток впливає з торговельних здібностей і його виключним джерелом є зовнішня торгівля.

Література

1. Історія економічних учень: [підручник] у 2-ох ч. – Ч. 1 / За ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., виправл. – К.: Знання, 2005. – 567 с.
2. Мен. Т. Богатство Англии во внешней торговле, или баланс внешней торговли как регулятор нашего богатства / Т. Мен // Меркантилизм. – Л.: Соцэкзитиз, 1935. – 375 с.
3. Шафорост Я.П. Сутність прибутку як економічної категорії: історичний аспект / Я. П. Шафорост // Наукові праці НДФІ. – № 1(54). – 2011. – С. 155-163.
4. Посошков И.Т. Книга о скудности и богатстве. – М.: Изд-во АН СССР, 1951. – 320 с.

УДК 338.49 (330.15); 332.1

Панасюк В.М.,

к.е.н., доцент, декан факультету обліку і аудиту,
Тернопільський національний технічний університет

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ РЕГІОНУ

Вплив соціальної інфраструктури на регіональну політику є досить суттєвим, тому методологія дослідження цього впливу має велике значення. Багато принципів і методів відомі давно та активно використовуються в статистиці, при плануванні системи охорони здоров'я і освіти, культури та інших складових соціальної інфраструктури регіону. Але в нашому